

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

Katasztrófák Csökkentésének
Világnapja

Nemzetközi tudományos konferencia
2023. november 30.

A polgári védelmi feladatok a védelmi és biztonsági törvény szabályozása tükrében

DR. MUHORAY ÁRPÁD NY. PV. VEZÉRŐRNAGY,
CÍMZETES EGYETEMI TANÁR

Az előadás felépítése

Címdia

Az előadás felépítése

Bemutakozás

Aktualitás, célok, módszerek,

A Kat. És Vbő.

Kötelezettségek rendszere

Gazdasági és anyagi szolgáltatás

A polgári védelem lényege

A polgári védelmi szervezetek

A polgári védelmi feladatok

Lépcsőzetes válságkezelés

Összegzés

A szerző bemutatkozása

Dr. Muhoray Árpád ny. pv. Vezérőrnagy, c. egyetemi tanár/1975. hadnagy/
Felsőfokú katonai végzettség: Malinovszkij Hk Mk-pk-i Akadémia 1982.
25 év szolgálat a Magyar Honvédségben, utolsó beosztás: alakulat, laktanya
és helyőrségparancsnok Zalaegerszeg MJ városban

1996. Zala Megyei Polgári Védelmi Parancsnokság parancsnokhelyettes

2000. Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, igazgató

2002. BM OKF veszélyhelyzet kezelési főig.h., KKB Operatív Törzs vezetője, KKB
Nukleáris Baleset-elhárítási Védekezési Munkabizottság vezetője, mb. főigazgató,
állami ünnepekért felelős Operatív Törzs vezető

2010. Katasztrófavédelmi Oktatási Központ igazgató, Vörösiszap katasztrófánál UKKPK

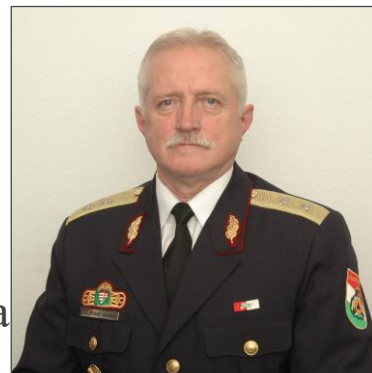
2012. NKE Katasztrófavédelmi Intézet egyetemi docens, 2014-től óraadó e. docens

2020. NKE RTK KVI címzetes egyetemi tanár

PhD fokozat 2002: A katasztrófavédelem irányítási modelljének vizsgálata

Elérhetőség: dr.muhoray.arpad@gmail.com, muhoray.arpad@uni-nke.hu

Telefon: 0620931-1956

MHTT Katvéd-Pv Szakosztály elnöke

Aktualitás, célok, módszerek

AKTUALITÁS:

Alaptörvény 9. módosítása, a Vbö. megjelenése, Kat.2. módosulása után az igazgatási területen a polgári védelemnél változások tapasztalhatók

CÉLOK: bemutatni a polgárívédelem fontosságát, a feladatok, a szervezetek megalakítása, képzése, felszerelése tekintetében a vb-i igazgatás keretében

MÓDSZEREIM:

- a releváns jogszabályi környezet tanulmányozása,
- vonatkozó szakirodalom, publikációk, cikkek áttekintése,
- a BM OKF jogi belső normáinak tanulmányozása,
- a polgári védelem ismertanyagának tanulmányozása
- a kat. és a vbö. katasztrófák elleni védekezésre, a pv-re vonatkozó rendelkezéseinek összehasonlítása,
- a védelmi és biztonsági igazgatás, a pv-ért való felelősségi és irányítási rend

A Kat. és a Vbö. megalkotásának célja

A Kat. megalkotásának célja

- a lakosság biztonságának növelése,
- a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának fokozása,
- a katasztrófavédelmi szervezetrendszer erősítése,
- a katasztrófavédelmi intézkedések eredményességének növelése
- A PV szabályozás átültetése a Ptv-ből

A Vbö-vel a jogalkotó szándéka:

- Magyarország és a magyar nemzet védelme, biztonságának fenntartása, fejlesztése és érdekeinek érvényesítése,**
- a képességek összehangolt és hatékony irányítása és működtetése.
- a 21. századi biztonsági környezet sokrétű és összetett kihívásainak és fenyegetéseinek kezelhetősége,
- a természeti, a civilizációs eseményekkel, továbbá az emberi cselekményeken alapuló fenyegető, ártó, befolyásoló, támadó magatartásokkal szembeni összehangolt felkészülés és védekezés,**
- a válságkezelés és a **különleges jogrend idejével összefüggő feladatok átfogó megközelítésének erősítése.**

A pv-re vonatkozó szabályzók 80 %-ának átvétele a Kat.2-ből

A védelmi és a védelmi és biztonsági igazgatás

A hatékony katasztrófavédelem záloga a **védelmi igazgatás** rendszerében és keretében végzett munka.

A védelmi igazgatás: a **közigazgatás részét képező feladat - és szervezeti rendszer, amely a Kormány - a honvédelemért felelős miniszter útján gyakorolt - irányítása mellett** a Magyarországot veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szemben az állam feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint **egyes védelmi feladatok ellátására kijelölt közigazgatási szervek által végzett tervező, végrehajtó, rendelkező tevékenység**

A védelmi és biztonsági igazgatás: a **közigazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amely a Kormány irányítása mellett** a Magyarországot és annak lakosságát **veszélyeztető fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni fellépésre létrehozott**, illetve jogszabályban ilyen feladatra **kijelölt állami szervek központilag összehangolt tervező, végrehajtó és rendelkező tevékenysége.**

Ennek során különös **tekintettel kell lenni** a válsághelyzetek kezelésére, a különleges jogrend kihirdetésére, a védelem- és biztonsgátudatosság polgári és állami fokozására, a honvédelmi igazgatásra, az annak részét képező katonai igazgatásra, **a rendvédelmi szervek által ellátott igazgatásra**

Alapok, pillérek

A katasztrófavédelem **pillérei**: a magyar állam,
az állampolgárok és
a katasztrófavédelmi szervezet.

A katasztrófavédelem céljai a megelőzés, az elhárítás, a helyreállítás-újjaépítés

A Vbő. szerint a vb feladatoknak szintén **3 pillére van**, ezek

- a **honvédelem rendszere** és a Magyar Honvédség,
  - a **rendvédelem és a rendvédelmi szervek** (BM OKF), valamint
  - a **nemzetbiztonsági szolgálatok**,
- melyekkel a **közigazgatási szervek** kötelesek együtt működni.

Ők **együttesen** a nevezett feladataik során
a **nemzetgazdaság** erőforrásaira és szervezeteire,
az **állampolgárok** elhivatottságára és **kötelezettségeik teljesítésére**,
a lakosság és az anyagi javak megóvását szolgáló **polgári védelemre**,
a **civil szervezetek** szerepvállalására, valamint

A **szövetséges** államok és rendszerek, a NATO és az EU együttműködésére **támaszkodna**

A vb igazgatás céljai: **-a magyar nemzet védelmének és biztonságának fenntartása,**
-Magyarország fegyveres védelme

A kötelezettségek rendszere

A Vbö. szerint a **védelmi és biztonsággal összefüggő kötelezettségek rendszere:**

-a kötelezettségek a hadiállapot idején bevezethető fegyveres vagy fegyver nélküli **katonai szolgálat,**

-**a polgári védelmi kötelezettség,** /korábban ez a 3. helyen volt/

-hadiállapot idején a **honvédelmi munkakötelezettség,**

-gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettség,

-a védelmi és biztonsági célú **bejelentési kötelezettség** /új jogi fogalom/,

A Vbö. kiterjeszti a Kat **jelentési kötelezettségét.**

A Vbö. kiemeli a **polgári védelemmel kapcsolatos kérdések** zömét a Kat. VI. fejezetéből. A pv feladatok, a pv szervezetek, pv adatszolgáltatás maradtak a Kat-ban, a háborús pv feladatok a Hvt-ben.

A polgári védelmi kötelezettség célja:

1) a fegyveres összeütközés és a katasztrófák időszakában az emberi élet védelme,

2) a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme,

3) a vagyonbiztonság megóvása és

4) a humanitárius feladatok ellátása érdekében rendelik el, mint személyes kötelezettséget.

Tartalma: a) az adatszolgáltatási, b) a bejelentési, c) a megjelenési, d) a polgári védelmi szolgálat teljesítése

Az új Vbtv **először leírja**, hogy mi a polgári védelmi kötelezettség tartalma, mi a feladat, utána határozza meg mentességet,

A Kat fordítva írta.

A nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítése és mozgósítása

A **Kat. szerint**, ha a katasztrófavédelem érdeke más módon nem elégíthető ki, **szolgáltatás igénybevételével** kell biztosítani a **polgári védelmi feladatok** ellátását, különösen **veszélyhelyzetben a védekezés feltételeinek megteremtését.**

A nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítése és mozgósítása az ország biztonsága, stabilitása, a lakosság ellátása és az állam működése érdekében van.

Alapdokumentuma a **Védelemgazdasági Alapterv** lesz, a Kormány

hagyja jóvá. A közreműködő szervek Védelemgazdasági Tervet készítenek.

A Vbö. 13. alcíme a nemzetgazdaság védelmi és biztonsági célú felkészítésével és mozgósításával összefüggő **kártalanítás közös szabályait** fogalmazza meg, a Kat 35. alcíme hatálytalanítva lesz.

Módosul az eljárásrend. Most a polgármesterhez kell az igényt benyújtani, azt onnan továbbítva katasztrófavédelem területi szervéhez. Újként az igényt a járási kormányhivatalnál terjeszthetik elő, az eljárást a megyei kormányhivatal folytatja le.

A *fellebbezés* jelen esetben a BM OKF-hez nyújtható be, a Vbö. hatálybalépése után a hozott döntés közigazgatási perben lesz támadható.

Gazdasági és anyagi szolgáltatás

A Vbö. szerint a gazdasági és anyagi szolgáltatás célja:

az ország vb-jével közvetlenül összefüggő feladatok ellátásához az anyagi és szolgáltatási feltételek **nem állami forrásokból történő biztosítása**, amennyiben azok más módon nem biztosíthatók.

A Kat szerint: a *katasztrófavédelmi feladatok* végrehajtása érdekében a gazdasági és anyagi szolgáltatás kiterjed

- a meghatározott gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére vagy
- a szolgáltatás igénybevételének tűrésére,
- valamely tevékenységtől való tartózkodásra,
- az igénybevételhez szükséges előkészületi tevékenységre és
- az igénybevétel tervezéséhez szükséges adatok közlésére.

A Vbö. felhatalmazó rendelkezései szerint a Kat. gazdasági és anyagi szolgáltatási kötelezettséggel foglalkozó alcíme **hatályát veszti** és azt követően a katasztrófavédelmi szervezetek is a Vbö. vonatkozó pontjai szerint kell eljárni a gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevétele esetén.

A polgári védelem

Polgári védelem: olyan ösztársadalmi feladat-, eszköz- és intézkedési rendszer, amelynek célja katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása, valamint a lakosság felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében. (Kat.)

A pv. szervezetek humanitárius feladatokat látnak el, fegyveres vagy súlyos erőszakos cselekmények elhárítására nem használhatók fel.

Fegyveres összeütközések idején a Hvt. P. feladatai **elsődlegességet élveznek** minden más pv. feladattal szemben.

A törvényben meghatározott hivatásos **katasztrófavédelmi szerveket**, valamint **polgári védelmi szervezeteket** ki kell képezni, illetve fel kell készíteni a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó pv. feladatok ellátására.

A fegyveres összeütközések időszakában a

felkészítésre,

végrehajtásra,

készletképzésre

vonatkozó részletes

követelményeket

az **Ország Fegyveres Védelmi Terve** tartalmazza

A Pv szervezetek részvétele a katasztrófavédelmi műveletekben

A **polgári védelmi kötelezettség** az adatszolgáltatási, a bejelentési, a megjelenési kötelezettséget és a **polgári védelmi szolgálatot** foglalja magában

A létrehozott szervezetek típusai

- a) infokommunikációs egység,
- b) lakosságvédelmi egység,
- c) egészségügyi egység,
- d) logisztikai egység,
- e) műszaki és kárfelszámoló egység.
- f) A kialakult kockázatok és veszélyeztető hatások kezelésére **további egységek** is létrehozhatók.

Önkéntes polgári védelem

Polgári védelmi feladat ellátására önkéntesen jelentkezik az állampolgár, majd **nyilatkozatot tesz**, amely alapján a **polgármester** pv szervezetbe osztja be.

A polgári védelmi szervezetek részvétele a kat.védelmi műveletekben

Polgári védelmi szervezet: az a szervezet, amely önkéntes és köteles személyi állományával polgári védelmi feladatokat lát el.

Polgár védelmi szervezet típusai:

Központi, Területi, Települési, Munkahelyi

Szervezetbe beosztás: a lakóhelye szerint illetékes **polgármester osztja be**

Feladat: - a helyi veszélyeztető tényezők hatásainak csökkentése

- az elsődleges mentési tevékenységek védelmi feladatainak elvégzése

- a veszélyelhárítási tervekben szereplő feladatok megoldása.

A Pv szervezetek előírt létszáma I. és II. sorolású településeken

- 100 000 lakos felett legalább **750 fő**,
- 50 000-100 000 lakos esetén legalább 500 fő,
- 10 000-50 000 lakos esetén legalább 300 fő,
- 5000-10 000 lakos esetén legalább 150 fő,
- 1000-5000 lakos esetén legalább 50 fő,
- 300-1000 lakos esetén legalább 20 fő,
- 300 lakos alatt legalább **6 fő**.

A polgári védelem katasztrófavédelemmel összefüggő feladatai

- a) a lakosság felkészítése a védekezés során irányadó magatartási szabályokra,
- b) a pv. szervezetek létrehozása és felkészítése, valamint a működéshez szükséges anyagi készletek biztosítása,
- c) a tájékoztatás, figyelmeztetés, riasztás,
- d) az egyéni védőeszközökkel történő ellátás,
- e) védelmi célú építmények fenntartása,
- f) a lakosság kimenekítése, kitelepítése és befogadása,
- g) gondoskodás a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak (különösen víz-, élelmiszer-, takarmány- és gyógyszerkészletek, állatállomány) és a kritikus infrastruktúrák védelméről,
- h) a kárterület felderítése, a mentés, az elsősegélynyújtás, a mentés és a fertőtlenítés, és az ezekkel összefüggő ideiglenes helyreállítás, továbbá a halálos áldozatokkal kapcsolatos halaszthatatlan intézkedések
- i) a települések kockázatértékelésen alapuló veszélyeztetettségének felmérése,
- j) a veszélyelhárítási tervezés, szervezés,
- k) **közreműködés a kulturális örökség védett elemeinek védelmében, a vizek kártételei elleni védekezés külön jogszabályban meghatározott feladatainak ellátásában, a menekültek elhelyezésében és ellátásában, továbbá a tűzoltásban, és**

Pv feladatok a fegyveres összeütközés időszakában

- a) riasztás,
- b) kiürítés és befogadás,
- c) óvóhelyek létesítése, fenntartása, működtetése,
- d) elsötétítési rendszabályok kidolgozása, alkalmazása,
- e) a lakosság és a lakosság ellátásához szükséges nemzetgazdasági javak mentése,
- f) elsősegélynyújtás, lelki gondozás,
- g) tűzoltás,
- h) a veszélyes területek felderítése és megjelölése,
- i) vegyi- és sugármentesítés, fertőtlenítés és hasonló óvintézkedések,
- j) szükségelszállás és ellátás,
- k) szükségintézkedések a hadműveletek által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására,
- l) a létfontosságú közművek működési feltételeinek gyors helyreállítása,
- m) a halottakkal kapcsolatos halaszthatatlan járvány- és közegészségügyi, továbbá kegyeleti és egyéb adminisztrációs feladatok ellátása,
- n) közreműködés a lakosság túléléséhez szükséges nélkülözhetetlen létesítmények működőképességének fenntartásában,
- o) a fenti feladatok végrehajtásához szükséges további kiegészítő tevékenységek, ideértve többek között a tervezést és szervezést.

A kormány intézkedései ÖVT-nél

A Kormány rendeletben elrendelheti

- egyes útvonalakon a közlekedés időszakos korlátozását,
- az államhatár rendjének, az államhatáron átlépés fokozott ellenőrzését, annak időszakos korlátozását,
- az ország egyes területein a személyforgalom és szállítás korlátozását,
- egyes intézmény, létesítmény, rendezvény látogatásának és szervezésének korlátozását,
- a kijelölt közterületek és intézmények biztonságának fokozására megközelítés-korlátozási, ellenőrzési és védelmi rendszabályok alkalmazását,
- különösen veszélyes személyek elfogása tekintetében a vb. szervek erre kijelölt erőinek közös igénybevetelét,
- a köznevelésre, felsőoktatásra, szakképzésre és felnőttképzésre vonatkozó kiegészítő szabályok alkalmazását,
- az esemény kezelésével, felszámolásával, továbbá káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő intézkedés bevezetését.

A Kormány az intézkedéseket meghatározott időre, de legfeljebb **3 hónapra** vezetheti be, azt **szükség szerinti alkalommal 3 hónappal** meghosszabbíthatja, a köztársasági elnököt és az Országgyűlés bizottságát tájékoztatja

A rendkívüli jogrendek szabályai

A **Kormány** a hadiállapot vagy a szükségállapot kihirdetésének kezdeményezését követően, hadiállapot idején, szükségállapot idején, **veszélyhelyzet idején** az állampolgárok élet-, egészség-, személyi, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, és egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

A Kormány hatáskörét

- a személyes szabadsággal és az életkörülményekkel,
  - a gazdaság- és ellátásbiztonsággal,
  - a közösségeket érintő biztonsági célú korlátozásokkal,
  - a lakosság tájékoztatásával,
  - az állami és önkormányzati működéssel,
  - a törvényes rend, a közrend és a közbiztonság megóvásával vagy helyreállításával,
  - az országvédelemmel és országmozgósítással összefüggő,
- a hadiállapotot, a szükségállapotot, a **veszélyhelyzetet kiváltó esemény megelőzésével, kezelésével, felszámolásával**, továbbá **káros hatásainak megelőzésével, illetve elhárításával közvetlenül összefüggő tárgykörökben célarányosan gyakorolhatja.**

Veszélyhelyzetben a települési önkormányzat képviselő-testületének, a fővárosi, megyei közgyűlésnek feladat- és hatáskörét a polgármester, illetve a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke gyakorolja.

A kormány rendkívüli jogrendet, veszélyhelyzetet rendelt el

- beutazási tilalom Olaszországból, Kínából, Iránból és Dél-Koreából
- intézménylátogatási tilalom az egyetemeken
- a 100 főnél nagyobb beltéri és az 500 főnél nagyobb kültéri rendezvények betiltása

Alkalmazás elrendelése, egységek irányítása

A polgári védelmi szervezetek alkalmazását elrendelheti

- a Kormány,
- a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter a BM OKF főigazgatója kezdeményezése alapján, a kormány egyidejű tájékoztatása mellett,
- a területi védelmi bizottság elnöke a katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter intézkedése alapján – vagy halasztást nem tűrő esetben annak utólagos tájékoztatásával –, amelyről a BM OKF főigazgatóját egyidejűleg tájékoztatja,
- a munkahelyi polgári védelmi szervezetet létrehozó vezető a területileg illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szerv egyidejű tájékoztatása mellett.

Az **utasításadás jogát** a teljes állomány számára a hivatásos katasztrófavédelmi szerv vezetéssel megbízott tagja gyakorolja, akit a területi és a települési polgári védelmi szervezet tekintetében a katasztrófavédelmi igazgató, központi polgári védelmi szervezet tekintetében a BM OKF főigazgatója bíz meg.

Az utasításadás jogát az egység beosztotti állománya tekintetében a polgári védelmi egység vezetője gyakorolja.

Megalakítási tervek

Összegzés

- A polgári védelem szerepe a védelmi és biztonsági feladatok megoldásában nélkülözhetetlen,
- a pv-vel kapcsolatos szabályzás zöme átkerült a Vbö-be,
- a pv kötelezettség teljesítése a vb feladatok végrehajtásának záloga,
- új logika, hogy először a kötelesség, utána a mentesség taglalása,
- a pv feladatok csoportosítása továbbra is kettős, békére és fegyveres összeütközésre szól,
- a pv szervezetek létrehozásának szabályai a korábbiak, fegyveres összeütközés esetén létszámukat növelni kell,
- alapdokumentum a megalakítási terv,
- ellátásuk, felszerelésük államilag, vagy az anyagi szolgáltatások alkalmazása által,
- a pv része, végrehajtója a Vbö által bevezetett lépcsőzetes válságkezelésnek,
- a területi, helyi vb igazgatás, a polgármester felelőssége fokozottabb a pv szervezetek létrehozásáért,
- a pv szakmai irányítása béke és háborús időszakban is Belügyminisztériumhoz tartozik.

Felhasznált irodalom

1999. évi LXXIV. Törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezéséről

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

2011. évi CXXVIII. Törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvényekről

2021. évi XCIII. Törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról

2011. évi CXIII. Törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben a bevezethető rendkívüli intézkedésekről

427/2022. (X. 28.) Korm. Rendelet a védelmi és biztonsági igazgatás területi és helyi szabályairól

62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól,

6/2018. (VI. 12.) BM OKF utasítás a polgári védelmi szervezetek megalakításával, riasztásával,, valamint katasztrófaveszély és veszélyhelyzet esetén történő alkalmazásával kapcsolatos feladatokról

Dr. Kondorosi Ferenc-Dr. Muhoray Árpád: *Katasztrófák kora*, Bíbor kiadó, 2019 ISBN 978-615-5536-72-4

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

mta.hu

A MAGYAR
TUDOMÁNY
ÜNNEPE

MTA MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA

